

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žadatele: **P. Ch.**, v řízení o kasační stížnosti žadatele proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 30. 9. 2020, č. j. Na 1056/2020 – 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žadatel **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žadatel (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení, kterým Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“) stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků a neustanovil mu zástupce pro sepsání žaloby a pro následné řízení o žalobě proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubic, odboru správních agend, oddělení přestupků (dále jen „správní orgán“) ze dne 27. 7. 2020, č. j. OSA/PO-40/19/46, ve věci uložení pořádkové pokuty z důvodu opakovaného nedostavení se k podání svědecké výpovědi v přestupkovém řízení.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[2] Krajský soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že stěžovateli nelze přiznat osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatel uvedl, že je nemajetný a bez vlastního příjmu, přičemž pečuje o svou invalidní manželku, s níž sdílí společnou domácnost. Měsíční příjem domácnosti je tvořen dávkami ze systému sociálního zabezpečení: invalidní důchod ve výši 10 709 Kč, příspěvek na bydlení ve výši 4267 Kč, příspěvek na mobilitu ve výši 550 Kč a příspěvek na péči ve výši 12 800 Kč. Celkové měsíční příjmy domácnosti tak činí částku 28 326 Kč. Jako jediné měsíční výdaje

domácnosti stěžovatel doložil náklady na bydlení, rozhlas, televizi a telefon v celkové výši 8050 Kč. Krajský soud konstatoval, že z tvrzení doložených stěžovatelem je patrné, že po odečtení nákladů disponuje domácnost stěžovatele měsíčně částkou 20 276 Kč, tedy částkou výrazně převyšující životní minimum dvoučlenné domácnosti. Náklady, které by stěžovatel vynaložil na zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč a na případnou poradu s advokátem, kterou však krajský soud v předmětné věci považoval za nadbytečnou, by tedy stěžovatele nezatížily takovým způsobem, aby mu to ve svém důsledku znemožnilo přístup k soudu.

[3] Dále krajský soud konstatoval, že stěžovatel nedoložil úplně a věrohodně své majetkové poměry. Krajský soud poukázal na skutečnost, že v jiných řízeních, kterých se stěžovatel a jeho manželka účastnili, uvedli v prohlášeních o majetkových poměrech mimo jiné to, že jeho manželka vlastní dvě motorová vozidla, o jejichž vlastnictví se však v předmětné věci nezmínil. Krajský soud měl též za to, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), neboť z návrhu i jiných podání stěžovatele je zřejmé, že se orientuje v dané právní problematice, zná svá práva a také je uplatňuje. Navíc věc, pro niž mu má být ustanoven zástupce, není mimořádně složitá. Pro úplnost krajský soud dodal, že má pochybnosti rovněž o tom, zda by neměla být budoucí žaloba, pro niž stěžovatel žádal o ustanovení zástupce, považována ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. za zjevně neúspěšný návrh. Stěžovatel zamýšlí napadnout rozhodnutí o uložení pokuty z důvodu opakovaného nedostavení se ke svědecké výpovědi. Ve věci první pořádkové pokuty, vedené krajským soudem pod sp. zn. 52 A 104/2019, byla žaloba stěžovatele za obdobných skutkových okolností zamítnuta.

[4] Z uvedených důvodů krajský soud uzavřel, že nebyly naplněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a tudíž ani pro ustanovení zástupce. Proto stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků (výrok I.) a ani mu neustanovil pro budoucí řízení o žalobě zástupce (výrok II.).

III. Kasační stížnost

[5] Stěžovatel proti usnesení krajského soudu brojí kasační stížností, která je svým obsahem shodná s kasační stížností jeho manželky, kterou Nejvyšší správní soud souběžně projednává pod sp. zn. 5 As 323/2020 (v některých pasážích stěžovatel dokonce opomněl změnit údaje, neboť hovoří o „svém manželovi“). Argumentace kasační stížnosti se věnuje především nesprávnosti uložení pořádkové pokuty z důvodu opakovaného nedostavení se k podání svědecké výpovědi v přestupkovém řízení. Co se týče nepřiznaného osvobození od soudních poplatků, resp. neustanovení zástupce, stěžovatel pouze uvedl, že krajský soud mu pro předešlé žaloby zástupce ustanovil a že je nezbytné, aby krajský soud poskytl ve svém rozhodnutí poučení o opravném prostředku ve smyslu § 102 s. ř. s. a o nepřípustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné. Vzhledem k tomu, že podaná kasační stížnost směřuje proti usnesení krajského soudu, kterým nebylo rozhodnuto o návrhu ve věci samé, nepodléhá soudním poplatkům a stěžovatel, byť by nedisponoval příslušným právnickým

pokračování

vzděláním, nemusí být zastoupen ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), a dospěl k následujícímu závěru.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] V první řadě Nejvyšší správní soud konstatuje, že převážná část kasační stížnosti směřuje ve své podstatě proti rozhodnutí správního orgánu. Krajský soud se však zabýval pouze stěžovatelem podanou žádostí o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) a návrhem ustanovení zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.) pro následné podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Tomu odpovídá taktéž rozsah přezkumu zdejšího soudu. Nejvyšší správní soud se tedy zabýval pouze těmi námitkami, které směřovaly proti napadenému usnesení krajského soudu.

[9] Předně je třeba zdůraznit, že ustanovit zástupce z řad advokátů lze navrhovateli pouze v případě, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.). Navrhovatel, který se domáhá toho, aby byl z důvodu své nemajetnosti osvobozen od soudních poplatků (resp. který žádá o ustanovení zástupce), musí nejen sám aktivně o osvobození (ustanovení) požádat, ale současně jej tíží břemeno tvrzení o nepříznivé majetkové situaci a povinnost toto tvrzení osvědčit. Aby totiž mohl soud jeho materiální podmínky řádně zhodnotit, musí mu k tomu navrhovatel poskytnout součinnost v tom smyslu, že soudu hodnověrným a prokazatelným způsobem své poměry sdělí. Břemeno tvrzení i důkazní leží na navrhovateli, a je proto zejména v jeho zájmu, aby soudu dostatečně konkrétně své osobní a majetkové poměry popsal a současně aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil doklady prokazující jeho nemajetnost. Nesplnil-li navrhovatel tuto svou povinnost, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[10] Z kasační stížnosti je patrné, že stěžovatel brojí proti nekonzistenci soudního rozhodování, neboť mu tentýž krajský soud pro předešlé žaloby zástupce z řad advokátů ustanovil, zatímco v nyní posuzovaném případě nikoliv. Jinými slovy – stěžovatel se cítí být zkrácen na svých právech tím, že soud rozhodl jinak než v předešlých případech.

[11] Princip právní jistoty a z něj plynoucí princip ochrany oprávněné důvěry v právo, který zahrnuje především efektivní ochranu práv všech právních subjektů ve stejných případech shodným způsobem a předvídatelnost postupu státu a jeho orgánů včetně soudů, patří mezi znaky právního státu (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 387/18). V nyní posuzovaném případě však nelze uzavřít, že krajský soud aplikoval právo odlišně na případy se stejným skutkovým stavem. Krajský soud totiž ve svém usnesení popisuje, v čem se liší předložené prohlášení o majetkových poměrech, ze kterého při rozhodování o osvobození od soudních poplatků vycházel, od prohlášení předložených v předešlých případech, a vysvětluje, z čeho pramení jeho odůvodněné pochybnosti o pravdivosti a úplnosti předloženého prohlášení. Stěžovatel v tomto směru

s jeho závěry nikterak nepolemizuje a ani se nesnaží závěry krajského soudu vyvrátit. Ačkoliv tedy krajský soud rozhodl dle tvrzení stěžovatele odlišně než v předchozích řízeních, jichž se stěžovatel účastnil, není zřejmé, že by posoudil různé věci se stejným skutkovým stavem odlišně.

[12] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že z podkladů, které stěžovatel předložil krajskému soudu k posouzení jeho majetkové situace, nemohl vyplynout jiný závěr, než že částka 20 276 Kč, která představuje rozdíl mezi stěžovatelem doloženými měsíčními příjmy a výdaji jeho domácnosti, nesvědčí o nemajetnosti stěžovatele, jež by odůvodňovala splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, které je zároveň nezbytnou podmínkou pro ustanovení zástupce. Pokud domácnost stěžovatele a jeho manželky ve skutečnosti vynakládá pravidelně další výdaje, pak byl stěžovatel povinen tyto výdaje ve svém prohlášení o majetkových poměrech uvést a také je doložit, teprve v takovém případě by byl krajský soud povinen k nim přihlédnout.

[13] To ovšem stěžovatel i přes zcela konkrétní výzvu krajského soudu (usnesení ze dne 10. 8. 2020, č. j. Na 1056/2020 – 7) neučinil, naopak je již na první pohled zřejmé, že jím předložené podklady nevypovídají v úplnosti o jeho majetkových poměrech. Stěžovatel uvedl, že sám je bez příjmu a nemajetný, přičemž žije ve společné domácnosti s manželkou, je tedy zřejmé, že veškeré náklady domácnosti hradí manželka stěžovatele. Mezi náklady domácnosti stěžovatel doložil pouze výdaje na bydlení a zcela rezignoval na uvedení ostatních výdajů, které musí vynaložit, a to zejména náklady na stravu, na ošacení a na péči o invalidní manželku, které sice sám zmiňuje jako jeden z důvodů, pro něž si nemůže dovolit hradit náklady zastoupení, ale nic bližšího k nim již neuvádí. Za těchto okolností tedy krajskému soudu nezbylo, než jeho žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce pro budoucí řízení o zamýšlené žalobě zamítnout.

[14] Stěžovatel dále tvrdí, že byl krajským soudem nesprávně poučen o možnosti podat kasační stížnost. Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadené usnesení krajského soudu obsahuje standardní poučení o možnosti podat kasační stížnost, o lhůtě pro podání kasační stížnosti, základních pravidlech jejího počítání a o povinných náležitostech kasační stížnosti. Stěžovatel též namítá absenci poučení o nepřípustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., krajský soud však neměl důvod toto poučení do svého usnesení zahrnout. Podle tohoto ustanovení je totiž kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, „jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu“. V posuzovaném případě však krajský soud rozhodoval poprvé, jeho usnesení doposud nebylo podrobeno přezkumu ze strany Nejvyššího správního soudu, a je tak zcela zřejmé, že tento důvod nepřípustnosti kasační stížnosti se nemohl v nyní posuzovaném případě uplatnit, a poučení by v tomto směru tedy bylo nadbytečné.

V. Závěr a náklady řízení

[15] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[16] Nejvyšší správní soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační

pokračování

stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, v němž byl navíc jediným účastníkem.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 22. ledna 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu